Pezinok 01 - História mesta do konca 16. storočia :)

HISTÓRIA MESTA

V dobe 5 000-3 800 p.n.l. - územie Pezinka obýval ľud s kultúrou lineárnej (volútovej) keramiky.

V dobe 3 800-2 600 p.n.l. - oblasť Pezinka obýval ľud lengyelskej kultúry.

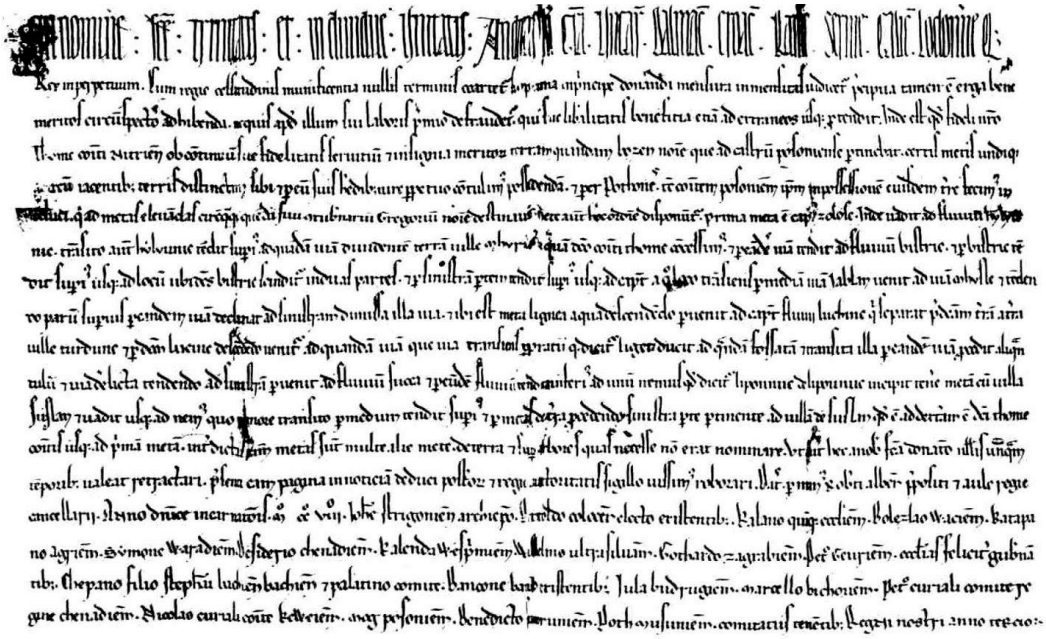

Motív vínnej révy na opasku z 8. storočia

Roku 1271 - Přemysl Otakar II. a jeho vojská obsadili Svätý Jur, Pezinok, Červený Kameň a Trnavu.

Roku 1289 - vojská rakúskeho vojvodu Albrechta obsadili Trnavu, hrad Šaštín, Svätý Jur a Pezinok.

Začiatok 13. storočia - po boku uhorského kráľa vystupuje najstarší známy predok grófov z Jura a Pezinka, nitriansky župan Tomáš. Podľa listiny z roku 1208 - prvej písomnej zmienky o meste, daroval nitrianskemu županovi uhorský kráľ Ondrej II. zem Bozin (Pezinok). Tomášovi synovia získali hodnosť kráľovských čašníkov a postupne získali veľké panstvo na oboch stranách Malých Karpát. Obaja bratia podporovali vinohradníctvo ako výdatný zdroj príjmov.

Listina z roku roku 1208, ktoru uhorský kráľ Ondrej II. daroval nitrianskemu županovi Tomášovi zem Bozin

V druhej polovici 13. storočia - na Záhorí vznikali ako súčasť obrannej pohraničnej línie kráľovské hrady. Medzi inými i pezinský hrad.

V 13. storočí - rodu grófov z Jura a Pezinka, ktorých základ panstva tvorili Pezinok a Svätý Jur a majetky na Záhorí, pripadli ďalšie majetky v Bratislave a v Nitrianskej, Trenčianskej a Satumarskej stolici.

Roku 1295 - dohoda medzi synmi grófa Kozmu z Pezinka a Trnavčanmi, je prvou písomnou zmienkou o pezinskom vinohradníctve.

V 14. storočí - panstvo grófov z Jura a Pezinka sa rozšírilo o majetky v Šopronskej a Mošonskej stolici. Podľa dochovaných prameňov patrili títo grófi v tom čase k jedným z najbohatších svetských feudálov v Uhorsku.

V rokoch 1317-1320 - podľa údajov pápežskej komory nemala pezinská farnosť farára. Ide o prvú historicky doloženú správu o jej existencii.

Roku 1339 - pezinskí a svätojurskí grófi Šebuš a Peter, synovia Abraháma, dostali od kráľa právo dolovať zlato.

Copyright © 2013 - 2026 Encyklopédia poznania

Roku 1339, 24. júna - kráľ Karol Róbert vydal listinu, ktorou venoval pezinské zlaté bane grófom z Jura a Pezinka. Ide o prvú písomnú zmienku o pezinských zlatých baniach.

Roku 1343 - po sporoch medzi bratmi Šebušom a Alexandrom získal vzájomnou dohodou Pezinok Šebuš. Po jeho smrti jeho synovia - Ján I. a Mikuláš I. spravovali panstvo spoločne.

Roku 1345 - gróf Šebuš II. ustanovil za kaplána svojej kaplnky sv. Ladislava na Pezinskom hrade Konráda z Budína. Z textu ustanovujúcej listiny je zrejmé, že kaplnku postavili už v predchádzajúcich rokoch.

Roku 1347 - v listinách mesta sa spomína katolícky kostol (bol postavený v gotickom slohu).

Niekedy po roku 1349 - v Pezinku bolo založené Bratstvo Božieho Tela.

Roku 1367 - na žiadosť zemepána Pezinok získal privilégium právo konať týždenné trhy (každú stredu), čím bol podľa vtedajších zvyklostí povýšený na úroveň mestečka. Musel mať richtára a niekoľkých prísažných.

Roku 1369 - pápež Urban V. udelil pezinskému farskému kostolu odpustky, čo svedčí o významnom postavení pezinského farského kostola Panny Márie a pezinského vicearcikonátu v cirkevnom živote.

Roku 1376 - udelením privilégia povolil kráľ Ľudovít mešťanom Pezinka konať týždenné trhy, a to v stredu.

V rokoch 1377-1450 - na viedenskej univerzite študovali štyria Pezinčania.

Roku 1378 - obec získala trhové výsady.

Roku 1384 - pezinské grófky Margita a Barbora zaručili Bratislavčanom slobodný prechod s vínom cez mýto v Pezinku.

Na konci 14. storočia

- zo 109 uhorských študentov (z toho 36 slovenských), ktorí ukončili Pražskú univerzitu, boli i niekoľkí Pezinčania,

- vznikla v Pezinku farská škola.

v 15. storočí - rod grófov z Jura a Pezinka dostal ďalšie majetky v Rabskej stolici a začal sa rozširovať za hranice Uhorska. Založil si panstvo v Dolnom Rakúsku, na Morave, dokonca v Štajersku a Korutánsku. Celé panstvo predstavovalo 90 obcí a 10 hradov.

Roku 1418 a roku 1421 - v Pezinku sa dopestovalo okolo 10 000 okovov vína.

Roku 1425

- si vládu nad hradom a mestečkom rozdelili Mikulášovi synovia, Mikuláš II. a Juraj I.,

- po rozdelení Pezinka boli kostol, farská škola a špitál označené za spoločný majetok a ostali v službe všetkých obyvateľov.

Roku 1428

- február - husitské vojská prišli do Trnavy, spustošili majetok bratislavskej kapituly a cez Pezinok a Jur prešli do Bratislavy,

- apríl - uhorské vojsko na čele s panovníkom Žigmundom sa sústredilo v okolí Trnavy. Kráľ prijal v tábore husitov. Dohodu však nedosiahli. 28. apríla zviedli nepriateľské strany rozhodujúcu bitku. Do bojov sa zapojil i pezinský gróf Ladislav. Sám v priamom boji, v ktorom sa zúčastnil na čele svojho oddielu 500 jazdcov, zajal niekoľkých husitov a držal ich vo väzení v Pezinku. Trnavskí husiti sa mu odmenili v roku 1433, keď koncom februára spustošili jeho majetky.

Po roku 1432 - po kríze v jurskej vetve prechádza celé jurské panstvo na pezinskú vetvu.

Roku 1437 - v meste žilo 21 remeselníkov.

Copyright © 2013 - 2026 Encyklopédia poznania

Rezačka viniča

Kopačka viniča

Škrabačka viniča

Oberačka hrozna

Prešovačka hrozna

Stáčanie vína

Dorábanie vína v 15. storočí

V 40.-50. rokoch 15. storočia - pezinský hrad hral významnú úlohu nielen ako stredisko obrany, ale aj ako centrum spravodajstva. Prvé správy podával kastelán Ján Ochsl. Silné ohrozenie pezinskej oblasti si vyžiadalo, aby na Pezinský hrad prišiel aj druhý kastelán Ján Klux.

Roku 1446

- na základe dohody sa panstvo dostáva do rúk Juraja III.,

- po dohode so švagrom Jurajom III. sa ujala spravovania, v mene svojich nedospelých synov, panstva Pezinok a Borinka vdova Hedviga.

Roku 1449 - do Pezinka vpadlo asi 2000 bratríckych jazdcov. Po štvorhodinovom boji a spustošení mestečka sa ich podarilo vytlačiť. Nato sa vojsko usadilo pri Bernolákove a odtiaľ robilo výpady na majetky pezinských grófov.

V rokoch 1451-1530 - na viedenskej univerzite študovali štrnásti Pezinčania.

Roku 1465 - kráľ Matej I. zakázal grófom požadovať od Bratislavčanov mýto v Pezinku, aj deviatok z vinohradov.

Roku 1466 - kráľ Matej Korvín pridal k povoleným trhom konať ďalšie dva jarmoky. Konali sa týždeň po Božom Tele a na sviatok sv. Augustína. Dve trhové privilégia patrili v tých časoch mestečku s pomerne vyspelou správou (najmenej šesť členov). Na tejto úrovni prijalo mestečko ďalší znak samosprávy - pečať so symbolom patrónky farského kostola Panny Márie. Na listinách a listoch sa používala až do roku 1647.

V 15.-16. storočí

- v Pezinku sa usadili nemeckí hostia,

Copyright © 2013 - 2026 Encyklopédia poznania

- v Pezinku sa konali veľké dobytčie trhy, ktoré navštevovali aj kupci zo zahraničia.

V 16. storočí - chorých chodili do Pezinka liečiť lekári z Bratislavy a Modry.

Z roku 1513 - pochádza listina bratislavskej kapituly, ktorá svedčí o kvalite pezinského vína. Hovorí sa v nej o vlastníctve bratislavských mešťanov na majetkoch grófa Petra z Jura a Pezinka.

Roku 1515 - richtár časti Pezinka grófa Wolfganga - Pavol Habel a časti Pezinka grófa Františka - Tomáš Schuster, vydali svedectvo o výmene majetku medzi mešťanmi Pankrácom, Fleischlackerom a Jánom Eisenbachom. Je to prvá zachovaná listina mestečka Pezinka.

Pezinok v 16. storočí

Roku 1517 - zomrel posledný člen mladšej jurskej vetvy Peter VII., jeho dedičstvo spolu s devínskym panstvom pripadlo do rúk bratov Františka a Wolfganga z Pezinka. Spolu v ňom sídlili do roku 1522.

Po roku 1521 - kupci v Pezinku otvorene sympatizovali s myšlienkami nemeckej reformácie. Jedným z jej najväčších stúpencov sa stal zemepán Pezinka Gašpar Seredy.

Roku 1522 - po roztržke medzi bratmi sa František presťahoval do Sv. Jura, kým Wolfgangovým sídlom zostal natrvalo Pezinok.

Roku 1523 - sochárstvo na Slovensku zohralo v rámci renesancie menej významnú úlohu. Ústredným motívom tvorby sa stala náhrobná plastika. Sochári a kamenári sa uplatňovali najmä v oblasti figurálnej plastiky a pri tvorbe jednotlivých detailov alebo celkov architektonických článkov (portály, okná, schody, rímsy, výklenky), krstiteľníc, kozubov a kazateľníc. V tomto roku vznikla aj kazateľnica Farského kostola v Pezinku. Bola vyrobená z jediného kusa kameňa.

Roku 1525

- sedem pezinských jarmokov povolil konať Ľudovít II. Prvý v stredu po sv. Dorote (február), druhý v stredu pred Veľkou nocou (apríl), tretí v stredu pred sv. Duchom (jún), štvrtý v stredu po sv. Magdaléne (júl), piaty v stredu po sv. Augustínovi (august) a siedmy po sv. Kataríne (november). Aj týždenné trhy sa konali každú stredu,

- pezinskí kupci boli oslobodení od platenia mýta na všetkých cestách v celom Uhorsku.

V rokoch 1526-1530 - Lutherovo reformačné hnutie zasiahlo meštianstvo Pezinka a Jura.

Roku 1529, 21. júna - na základe neoprávneného obvinenia z rituálnej vraždy deväťročného Jána Meilinga, odsúdili pezinskí grófi Wolfgang a Juraj k smrti upálením asi tridsiatich miestnych Židov. Keďže sa k vražde nepriznali, boli podrobení krutému mučeniu (tortúre). Dospelých a ich staršie deti upálili v jame v blízkosti mestečka. Mladšie deti boli dané na prevýchovu. Rozsudok stanovil i to, že v budúcnosti nesmie ani jeden Žid bývať alebo prenocovať vo vnútornom meste, a to ani v čase jarmokov. Povoľoval sa im iba prístup na trhy.

Copyright © 2013 - 2026 Encyklopédia poznania

Prenasledovanie židov (obrázok z Norimberskej kroniky z roku 1493)

Roku 1535 - po smrti oboch bratov zostalo celé panstvo v rukách posledného člena rodu, Wolfgangovho syna Krištofa II.

Roku 1537 - kráľ Ferdinand I. obnovil pezinským grófom Krištofovi a Štefanovi právo dolovať drahé kovy na všetkých ich majetkoch a ponechať si všetky príjmy získané za zlato.

Roku 1543 - zomrel Krištof II. Keďže s jeho manželkou Alžbetou z rodu grófov Salmovcov mal iba jedinú dcéru, ktorá zomrela mladá, panstvo pripadlo na základe odúmrtného práva pod správu Uhorskej komory, resp. panovníka Ferdinanda I.

Roku 1544 - Pezinok dal panovník spolu s celým pezinským a jurským panstvom do zálohy Gašparovi Serédymu. Po jeho smrti panstvo získal bratislavský župan Mikuláš z Neuburgu a po ňom v roku 1566 Eck Salm.

Roku 1550 - Ferdinand I. sa v boji o práva a postavenie mestečka Pezinok postavil proti Gašparovi Serédymu a novou listinou potvrdil všetky jeho doterajšie privilégia. Právo konať týždenné trhy z roku 1376, právo na dva výročné trhy z roku 1466 i oslobodenie od mýta po celom Uhorsku pre pezinských obchodníkov z roku 1525.

Roku 1552

- v testamente Jána Krausa je spomenutý i učiteľ Felicián Schmucker. Je to prvá písomná zmienka o učiteľovi v Pezinku,

- pezinskí a jurskí mešťania sa verejne prihlásili k Lutherovej reformácii.

Okolo polovice 16. storočia - v pezinských baniach sa prestalo dolovať.

V druhej polovici 16. storočia - v Pezinku existovala mestská evanjelická latinská škola. Na tejto škole študoval i Wolfgang Rückschloss. Mestská škola predstavovala pokrokovejší typ oproti farskej škole v správe pezinského katolíckeho farára a zemepánov. Môžeme dedukovať, že pezinská škola predstavovala typ strednej školy, nižšieho gymnázia, kde si žiaci v štyroch-piatich triedach dobre osvojovali vierouku, naučili sa čítať a písať (krasopis), naučili sa základné vedomosti z matematiky, zemepisu, dejín - najmä cirkevných, venovali sa spevu. Najmä si však osvojili latinský jazyk až po etymológiu, syntax a poéziu. Vyučovalo sa po nemecky a latinsky. Nie všetci žiaci absolvovali všetky triedy. Do vyšších tried sa dostali len deti zámožnejších rodičov. Zdá sa, že v 17. storočí sa na škole vyučovalo i po slovensky.

V rokoch 1552-1574 - bol jedným z najväčších ochrancov evanjelikov bratislavský župan gróf Eck zo Salmu, ktorý v tom čase Pezinok zálohovo vlastnil.

Copyright © 2013 - 2026 Encyklopédia poznania

Roku 1559 - ako podklad pre zálohu mesta do rúk Serédyovcom bol kráľovskou kanceláriou vo Viedni vyhotovený urbár Pezinka.

Roku 1560 - učiteľom v Pezinku bol Juraj Tinctoris.

Roku 1563 - sa zástupcovia mesta u kráľa Ferdinanda I. uchádzali o nové trhové privilégium. Panovník im ho povolil, a tým získal Pezinok právo konať tri nové výročné trhy (na sviatky sv. Kataríny, Doroty a Márie Magdalény).

Roku 1573

- v tomto roku bol vydaný Maximiliánom II. „Banský poriadok". Pezinok sa už medzi banskými mestami nespomína,

- prvým známym evanjelickým kazateľom v Pezinku sa stal Pezinčan Wolfgang Rückschloss. Pôsobil v Pezinku až do roku 1591.

Roku 1574

- vznikol v Pezinku cech obuvníkov. Po prvýkrát bol vydaný štatút ševcovského cechu. Ševci (obuvníci) tak vytvorili najstaršiu cechovú organizáciu v meste,

- v meste pôsobili dvaja evanjelickí kazatelia, jeden nemecký a druhý slovenský.

Roku 1575 - ďalším záložným pánom oboch panstiev, za sumu 132 000 zlatých, sa stal Ján Krušic a jeho manželka Katarína Pálffyová.

Roku 1580

- zomrel Ján Krušic. Jeho majetky prevzala manželka Katarína. Po krátkom čase sa vydala za grófa Štefana Illésházyho, neskoršieho trenčianského a liptovského župana,

- mestečko patrilo Štefanovi Illésházymu, s ktorým muselo viesť tuhý boj o uznanie svojich výsad.

Roku 1590 - v zázname z tohoto roka sa spomínajú opravy drevených búdok patriacich pezinským kúpeľom. Studňa, z ktorej prameň vyvieral, bola hlboká asi 4 metre a bola prikrytá balvanom.

V rokoch 1581-1583 - v meste pôsobil prvý slovenský po mene známy evanjelický farár Ján Philomathes.

Na konci 16. storočia

- zhoršili sa vzťahy medzi Pezinčanmi a ich zemepánom. Reakciou na to bolo ponúknutie záložnej sumy 140 000 zlatých Rudolfovi II., pričom si nárokovali na 10 rokov na všetky príjmy z panstiev, ako ich užíval Illésházy. Kráľ súhlasil s podmienkami a prisľúbil, že nikdy nepripustí, aby sa obe obce odcudzili kráľovskej korune,

- v meste boli dva cirkevné zbory - nemecký a slovenský.

Copyright © 2013 - 2026 Encyklopédia poznania